

Методи управління опорним закладом освіти

Л. М. Калініна, доктор. пед. наук, проф.

У процесі фундаментального дослідження обґрунтовано сутність і специфіку методів управління в ЗСО і опорних закладів освіти обґрунтовано, що методи управління – це шляхи, способи реалізації функцій управління, певним чином упорядкована діяльність, що забезпечують досягнення мети, виконання завдань управління і прогнозованих результатів. Методи управління існують об'єктивно, мають властиві характерні ознаки, обумовлені принципами управління, передбачають певну свободу вибору, суб'єктами залежно від поставлених завдань управління.

У теорії соціального управління, теорії управління освітою вчені застосовують різні підходи до трактування цього поняття залежно від об'єкту розгляду, дослідження або наукової галузі. З позицій системного підходу у науковому дискурсі розрізняють методи управління – способи й прийоми впливу того чи іншого рівня або структури системи управління на керовані об'єкти – заклади освіти ЗСО, взаємодії суб'єкта і об'єкта управління для досягнення визначеної мети і методи керівництва – способи впливу на людей, які реалізують цю мету, принципи, функції управління. Перші спрямовані на об'єкт управління, другі на конкретних суб'єктів, яким притаманні індивідуально-психічні особливості, світогляд, оточення.

За системного, діяльнісного та суб'єктного підходів методи управління – це система суб'єкт-суб'єктних взаємодій, процедур операцій, прийомів, система людських взаємодій на основі на основі принципів, цінностей, норм, символічного капіталу поведінки, цілеспрямованих на створення умов для досягнення результатів діяльності та ефективного функціонування об'єкта управління – закладу освіти ЗСО і опорного закладу освіти. Методи управління виконують функції впливу, суб'єкт-суб'єктної та суб'єкт-об'єктної взаємодії в процесі здійснення управління та детермінують досягнення мети, зміни.

Теорія методів управління має ретроспективу розвитку і розвивається в межах класичних і сучасних шкіл менеджменту. Проблеми класифікації методів управління присвячено багато досліджень у світовій науковій літературі з менеджменту упродовж ХХ ст. залежно від критерію розподілу, об'єкта дослідження, методології, концепції та виокремлених ученими ознак: за змістом, функціями управління, видами діяльності, за організаційною формою, за спрямованістю, за ситуаціями і подіями.

Методи управління поділено на загальні і специфічні; прямого і непрямого управлінського впливу; систематичні та епізодичні, аналітичні методи управління, управління діяльністю; управління розвитком; управління організацією; управління інформацією; управління знаннями; адміністративні, соціально-психологічні, організаційні, економічні, демократичні та ін. До методів управління за функційною ознакою належать: методи планування; методи організації діяльності суб'єктів управління або структурних підрозділів; методи контролю; методи координації; методи прийняття управлінських рішень; методи аналізу включаючи системний аналіз, які за результатами

вивчення нині є характерним для сучасної практики управління опорними школами.

Ученими в галузі управління освіти на основі різних критеріїв, екстрапольованих з економіки, розрізняють взаємопов'язані групи методів управління: організаційно-розпорядчі, організаційно-педагогічні, соціально-психологічні, психолого-педагогічні методи, адміністративно-господарські, економічні, управління освітнім процесом. Вітчизняним ученим Є. Хриковим запропоновано класифікацію системи методів управління, що відображає внутрішню логіку та сутність управлінської діяльності та базується на критерії етапів розробки та прийняття управлінських рішень.

Застосування методів і прийомів управління представляє неперервний цикл збору і аналізу фактичних даних, формулювання проблем, визначення цілей, ідентифікацію альтернативних цілеспрямованих дій, виявлення співвідношення затрат і результатів, моніторинг показників діяльності, пошук способів їх удосконалення. Методи управління в ЗСО і опорних школах взаємопов'язані з професійними навиками, процедурами виконання видів діяльності та механізмами реалізації функцій, способами виконання адміністративно-управлінських завдань, сприяють розв'язанню проблем і підвищенню ефективності управлінської діяльності. Методи управління набувають певних правових форм вираження. В останнє десятиліття суттєвого значення набуває пошук нових і модернізація існуючих методів державно-громадського управління в ЗСО і опорними школами, які б забезпечували рівний доступ до якісної освіти та усебічний розвиток особистості як законодавчо визначеної мети освіти.

Список літератури:

1. Крисюк З. Крисюк С.В. Методи управління / Кремень В.Г. (ред.) (2008). Енциклопедія освіти. Київ: Юрінком Інтер. С. 494.
2. Майкл Армстронг. Менеджмент: методы и приемы: Пер. с 3-го англ. изд. изд. К.: Знання Прес, 2006. С.20-21. (Європейський менеджмент).
3. Хриков Є. М. Управління навчальним закладом: навч. посіб. К.: Знання, 2006. С. 213–362.